

Utbildningsinspektion i Derome och Kungsäters rektorsområde

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Derome och Kungsäters skolor och besökt skolorna den 27 september respektive den 5 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolorna intervjuades elever, lärare, elevvårdspersonal och rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flerta-

let årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Derome skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	18
Grundskola	49

Kungsäters skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	9
Grundskola	20

Källa: Skolornas statistik.

Derome skola är belägen i Derome ca 16 kilometer från Varbergs tätort. Derome skola är en F-5 skola som läsåret 2007/08 är organiserad i två F-2 klasser och en 3-5 klass.

Kungsäters skola ligger i Kungsäter ca 35 kilometer nordost om Varbergs tätort. Skolan är en F-5 skola som är organiserad i en F-2 klass och en 3-5 klass.

Lärarna utgör tillsammans med fritidshemspersonalen ett arbetslag vid respektive skola. Från och med årskurs 6 flyttar eleverna vid de båda skolorna över till Vidhögeskolan i Veddige.

På skolorna finns även skolbarnsomsorg. Denna bedöms i en särskild verksamhetsrapport.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektörerna bedömer att de båda skolorna bedriver en varierad undervisning och ger eleverna möjlighet till inflytande över sitt lärande. Skolornas kunskapsresultat följs endast upp till delar och inspektörerna anser, förutom att skolorna måste följa upp elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i årskurs 5, att det finns anledning för skolorna att uppmärksamma elevernas resultat i matematik.

Värdegrundsarbetet vid skolorna fungerar i huvudsak bra. Vid tillfället för inspektionen förekommer det inte några kända kränkningar vid skolorna och enligt uppgifter från de intervjuade är det sällsynt att elever upplever sig kränkta. Eftersom det har hänt att elever upplevt sig kränkta vill inspektörerna, trots att inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet i huvudsak fungerar bra, uppmana skolorna att arbeta för att samtliga kränkningar upphör. I detta arbete ingår bl.a. en likabehandlingsplan som är upprättad enligt bestämmelserna.

De båda skolorna har var för sig få elever och detta är ur flera aspekter positivt för eleverna, t.ex. när det gäller deras möjligheter till inflytande. Inspektörerna noterar dock också negativa omständigheter till följd av att skolorna är små och att skolornas ekonomi beror av hur många elever det finns på respektive skola. Skolorna är t.ex. sårbara när det gäller tillgång till specialpedagogisk kompetens

och möjligheterna att utreda och ge ett till elevens behov anpassat särskilt stöd. Det gäller också rektorns möjligheter att vara förtrogen med och leda verksamheten mot bakgrund av att rektorn är en dag per vecka på varje skola.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Skolornas kvalitetsredovisningar motsvarar inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolorna bör, tillsammans med företrädare för det kommuncentrala elevhälsoteamet tydliggöra eller diskutera ansvarsfördelningen mellan den enskilda skolan och enheten när det gäller utredning av elevers behov av särskilt stöd.
- Skolorna bör säkerställa elevernas tillgång till fungerande datorer.
- Skolorna bör förvissa sig om att eleverna erbjuds elevens val på avsett sätt.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Utbildningen i förskoleklassen ska stimulera varje barns utveckling och lärande samt ligga till grund för fortsatt skolgång. Enligt personalen ges barnen i förskoleklassen möjlighet till mycket lek och lärande vid de båda skolorna. Vid båda skolorna ingår personalen i förskoleklassen och fritidshemmet i samma arbetslag som lärarna i grundskolan. Det förekommer också mer eller mindre regelbundet att förskoleklassen och årskurserna 1 och 2 arbetar gemensamt. Inspektörerna bedömer att personalen i förskoleklassen arbetar på ett sätt som stimulerar barnens möjligheter till utveckling och lärande samt lägger en grund för fortsatt skolgång.

Derome skola använder diagnoser i matematik och svenska för åren före årskurs 6. Över 98 procent av eleverna deltog i de nationella proven i årskurs 5 2006 och 2007 vid de båda skolorna. Andelen elever som bedömts nå kravnivån vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 framgår av nedanstående tabell.

Tabell 1: *Resultat på nationella prov i årskurs 5.*

Derome skola	Andel elever (%) som når kravnivån vid de nationella ämnesproven i årskurs 5		
	2005 (14 elever)	2006 (14 elever)	2007 (14 elever)
Engelska	67	79	86
Matematik	60	71	79
Svenska	73	71	86

Källa: Skolans rektor.

Tabell 2: *Resultat på nationella prov i årskurs 5.*

Kungsäters skola	Andel elever (%) som når kravnivån vid de nationella ämnesproven i årskurs 5		
	2005 (8 elever)	2006 (10 elever)	2007 (9 elever)
Engelska	88	90	89
Matematik	88	60	78
Svenska	100	90	89

Källa: Skolans rektor.

Mot bakgrund av att skolorna är små och att det därmed är få elever som genomför de nationella proven respektive år är underlaget för analys knapphändigt. Inspektörerna konstaterar dock att resultaten i matematik över lag är lägre än för engelska och svenska, vilket skolorna bör uppmärksamma. Någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i årskurs 5 görs inte vid skolorna, vilket inspektörerna bedömer är en brist.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. Detta är en förutsättning för att eleverna ska kunna utöva inflytande och påverka i enlighet med intentionerna. Eleverna vid skolorna är medvetna om att det finns mål för de olika ämnena och i viss mån också vilka mål. Lärarna redovisar och diskuterar målen med eleverna och i många fall finns målen också anslagna i klassrummen vid skolorna. Eleverna är också i viss utsträckning med och diskuterar hur och med vad man ska arbeta för att nå kravnivån i olika ämnen och för att närma sig strävansmålen. Eleverna har individuella utvecklingsplaner och de flesta elever är också medvetna om de mål de har i sin plan. Undervisningen bedrivs i olika former och ger utrymme för eleverna att pröva på olika sätt att lära. Inspektörerna bedömer att skolorna bedriver en varierad undervisning som ger utrymme för individanpassning och möjlighet för eleverna till inflytande över sitt lärande.

Skolorna har system för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogram av god kvalitet upprättas för de elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd. Det finns dock elever vid de båda skolorna för vilka personalen önskat att det kommuncentrala elevhälsoteamet ska utreda elevernas behov av särskilt stöd. Dessa utredningar tar enligt personalens uppgifter allt för lång tid att färdigställa. Inspektörerna bedömer därför att skolorna tillsammans med företrädare för den kommuncentrala enheten bör tydliggöra eller diskutera ansvarsfördelningen mellan den enskilda skolan och enheten när det gäller utredning av elevers behov av särskilt stöd.

Bedömning av kunskapsresultat

Enligt läroplanen ska en skola följa upp och utvärdera resultaten. I Derome och Kungsäters skolor sker detta främst genom elevernas deltagande i de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska i årskurs 5. I övrigt förekommer det exempelvis att eleverna gör egna värderingar av sitt lärande. Dessa självvärderingar diskuteras på utvecklingssamtalen. Skolorna har också nyligen börjat använda det i kommunen gemensamma dokumentationsverktyget "ArkivOm", men det är ännu för tidigt att värdera om detta kommer att leda till att

uppföljningen och utvärderingen av elevernas lärande förbättras. ArkivOm är en databas där elevernas individuella lärande kan kommenteras ämnesvis.

Normer och värden

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Under inspektionen präglas skolorna av en trivsamt stämning mellan elever och mellan elever och vuxna. Skolorna arbetar kontinuerligt med värdegrundsfrågor och fokuserar bl.a. på gruppstärkande aktiviteter och språkbruket. Skolorna har också organiserat s.k. UMIS-grupper (UMIS betyder Utrota Mobbing I Skolan) där valda elever har ett särskilt ansvar att uppmärksamma tendenser till mobbing eller kränkande behandling. Skolorna har upprättat ordningsregler under medverkan av eleverna. Reglerna är kända av eleverna. De intervjuade eleverna och personalen uppger att skolan erbjuder en trygg miljö. Trots detta uppger de flesta intervjuade att kränkningar kan förekomma även om det är sällsynt. Eleverna är förvissade om att när något händer griper lärarna in. En del elever känner också till att det finns rutiner för hur skolan ska hantera uppkomna situationer. Inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet vid skolorna i huvudsak fungerar bra.

Derome och Kungsäters skolor har upprättat likabehandlingsplaner. I planerna redogörs övergripande för hur skolorna avser att arbeta för att motverka kränkningar. Det går inte i någon av planerna att utläsa respektive skolas specifika förutsättningar för arbetet med likabehandling, utifrån en kartläggning, och inte heller vilka åtgärder skolorna avser att vidta under det kommande läsåret.

Eftersom ansvaret för upprättandet av likabehandlingsplaner i kommunen inte överlätits till rektorn sker bedömningen av likabehandlingsplanen i den för kommunen övergripande rapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Enligt skolförfattningarna ska det för skolans ledning finnas en rektor som genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. För ledningen av Derome och Kungsäters skolor finns en rektor som tillträdde hösten 2007. Rektorn har en tjänst som innebär att han är på vardera skolan en dag per vecka. Den övriga tiden upp till heltidstjänstgöring är han ansvarig för modersmålsundervisningen

i Varbergs kommun, med placering på Vidhögeskolan. Rektorn är utbildad lärare i naturorienterande ämnen och matematik.

Under de gångna åren har skolorna haft täta rektorsbyten vilket medfört att vissa delar av det övergripande arbetet med t.ex. planer blivit eftersatt. Personalen vid de båda skolorna uttrycker förhoppningar på att nuvarande organisation ska bestå längre än som varit fallet med tidigare. Rektorn är känd av eleverna vid de båda skolorna. Rektorn anser att han har ekonomiskt ansvar och befogenheter att anpassa verksamheten efter elevernas behov.

Inspektörerna bedömer att rektorn har pedagogisk insikt och att han utifrån förutsättningen att han är på plats en dag på respektive skola är förtrogen med verksamheten.

Kvalitetsarbete

Enligt läroplanen måste en skolas verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att skolans arbete kontinuerligt prövas, resultaten följs upp och utvärderas samt nya metoder prövas och utvecklas.

Båda skolorna har upprättat arbetsplaner. Dessa är till delar inaktuella och det pågår ett arbete med att revidera planerna. I samband med detta arbete sker diskussioner om hur verksamheten kan och bör utvecklas. Inom respektive skola uppfattar inspektörerna att det i vardagen prövas nya metoder för undervisningen. Skolorna genomför årligen en elevenkät och en trivselenkät för att ta in elevernas synpunkter på sin skola.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet ska bl.a. varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska även verksamhetens förutsättningar och arbetet i verksamheten redovisas. Kravet att upprätta kvalitetsredovisning gäller förutom varje skola även för bl.a. fritidshem. En verksamhets kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av elever och barn/elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

De kvalitetsredovisningar för de båda skolorna som inspektörerna tar del av tar i liten utsträckning upp skolans och elevernas resultat i förhållande till nationella mål. I kvalitetsredovisningarna redovisas inte heller vilka förutsättningar som finns för verksamheten eller vilka åtgärder för utveckling skolorna avser att vidta. Förskoleklassens verksamhet ges ringa utrymme i kvalitetsredovisningarna. Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsredovisningar måste utvecklas för att i högre utsträckning motsvara förordningens krav. Se Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

Tillgång till likvärdig utbildning

Skolan tillhandahåller undervisning i de ämnen som timplanen föreskriver. Eleverna vid Derome och Kungsäters skolor har dock begränsade möjligheter att fördjupa eller bredda sig i ett eller flera ämnen inom ramen för elevens val. Elevens val erbjuds eleverna i högre utsträckning vid Vidhögeskolan under årskurserna 6 till och med 9. Inspektörerna bedömer att skolorna gemensamt bör förvissa sig om att eleverna erbjuds elevens val på avsett sätt.

Resurser

En kommun är skyldig att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning som är avsedd för den utbildning de i huvudsak ska bedriva. Utbildningen ska vara avgiftsfri och eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läromedel som behövs för en tidsenlig utbildning.

Lärarna vid Derome och Kungsäters skolor har i hög utsträckning utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Lärarna arbetar i lag och undervisar i den grupp där deras kompetens kommer bäst till sin rätt. Det finns ingen personal med specialpedagogisk utbildning som är stationerad vid någon av skolorna, men skolorna har i viss utsträckning tillgång till en specialpedagog som i övrigt arbetar på Vidhögeskolan.

Enligt skolförfattningarna ska eleverna ha tillgång till ändamålsenliga lokaler och läromedel. Båda skolorna är byggda för betydligt fler elever än vad som i nuläget går på dem, vilket innebär att det finns relativt gott om utrymme för att arbeta på det sätt man önskar. Både elever, lärare och rektorn anser att tillgången till läromedel är god men att det finns få fungerande datorer i skolorna. Inspektörerna bedömer att skolorna bör säkerställa elevernas tillgång till fungerande datorer.

Datum	Ort
2008-05-06	Göteborg

Bosse Jersenius

Leif Aljered

Mats Löwing